

Het is theater zoals te verwachten maar niet te voorzien is

Over nut en nadeel van re-enactment voor de kunsten

‘De gebeurtenis is zo altijd louter “iets dat ons overvalt”, dat ze onze kritische vermogens overrompelt en het ons niet toestaat om meteen soeverein te analyseren. Pas in de herhaling zien we wat er op het spel stond in de gebeurtenis.’

STEFAN HERTMANS, *Het bedenkelijke*

Het kan met historische veldslagen, het gebeurt in de populaire muziek, en ook in de kunsten. Creatieve heropvoeringen zijn er tegenwoordig overal. Naar aanleiding van de re-enactment door [Anne Collod & Guests](#) van [Anna Halprins *Parades and Changes*](#) uit 1965 – een sleutelstuk in de ontwikkeling van de Amerikaanse postmoderne dans – schrijft Timmy De Laet over nut en nadeel daarvan.

The Police doet het, the B-52's doen het, Take That doet het, zelfs de Spice Girls doen het. Ooit gesplit, nu herenigd. Op dezelfde tafel waaronder grijze haartjes, lichtjes stramme spieren of voormalige (artistieke) onenigheden werden geveegd, wordt nu gedanst. Als nooit tevoren. Vol overgave voeren de sterren van weleer hun hitjes uit vervlogen tijden nogmaals op. En het mag gezegd worden: *the public loves it*.

Gek genoeg zien we de afgelopen jaren binnen de actuele kunsten eenzelfde tendens opduiken. Ook hier wordt de toeschouwer steeds vaker getraakteerd op een reis terug in de tijd. In plaats van de blik resoluut op een te realiseren toekomst te richten, kijken meer en meer kunstenaars over de schouder heen om te zien ‘wat voorafging’. Doorgaans krijgen deze retrospectieve neigingen gestalte in creatieve heropvoeringen van historische gebeurtenissen enerzijds, van succesnummers uit performancekunst en danspraktijk anderzijds. De verschillende verschijningsvormen van hetzelfde fenomeen laten zich vatten onder de noemer ‘re-enactment’.

In het Brusselse Kaaithheater werd onlangs een van de *highlights* uit het oeuvre van de Amerikaanse choreografe Anna Halprin heropgevoerd. Met *parades & changes, replays* hernam Anne Collod samen met vijf artistiek verwante *guests* (waaronder Vera Mantero en Alain Buffard) een ‘hit’ die mee de toon heeft gezet

Lawrence en Ann Halprin in 1940

voor de ontwikkeling van de postmoderne dans. Door de integratie van alledaagse handelingen, zoals zich aan- en uitkleden, introduceerde Anna Halprin in *Parades and Changes* (1965) namelijk een nieuw bewegingsidoom dat een breuk markeerde met de moderne danspraktijk. Tot haar eigen verbazing joeg ze hiermee publiek én autoriteiten tegen zich in het harnas¹. Bij de uitvoering in New York (1967) werd de voorstelling omwille van de expliciete naaktscènes stilgelegd, waarna Halprin een boete kreeg voor *indecent behaviour* en de choreografie in de ban van de censuur werd geslagen. Anno 2008 wordt *Parades and Changes* voor de eerste maal volledig gereconstrueerd. Ruim veertig jaar later is de impact onvermijdelijk anders, maar dit betekent niet meteen dat de productie haar baanbrekend karakter is kwijtgeraakt.